

SISZÁNTÓ

ELŐFIZETÉSI ÁRAK

A kiadóhivatalban átvérve.
Egész évre ..... 16 kor.
Negyedévre ..... 4 "
Helyben házhoz hordva.
Egész évre ..... 20 kor.
Negyedévre ..... 5 "
Hétköznap postán szállítva.
Egész évre ..... 24 kor.
Negyedévre ..... 6 "
Egyes szám ára 8 fillér.

Politikai
napilap

Megjelenik minden nap, a hétfő és
őnnap utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Szilágyi Dezső-u. 3.

A szerkesztőség kéziratok vissza-
adására vagy megőrzésére nem
vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadó-
hivatalhoz intézendők.

XII. évfolyam 174. szám.

Nagyvárad

Szerda, 1916 augusztus 2.

Visszavert orosz támadások.

Orosz hadszíntér. Budapest, augusztus 1. (Hivatalos.) Moladylownál, Kolomeától északnyugatra, az ellenségre nézve a harcok tegnap is teljesen eredménytelenséggel végződtek, támadásai megghiusultak Bucacnál a harci tevékenység délben valamelyest ellanyhult. Weladniownál az oroszoknak egy éjszakai támadását teljesen visszavertük.

Lucktól délnyugatra és nyugatra is az ellenség, nyilván rendkívül nagy veszteségei által kényszerítve szünetelteti támadását, ellenben a legfelső Fuyától északra, továbbá a Stochod környékén, Kaszowkánál és a Sarniból Kovelbe vezető vasutól északra nem csökkenő revességgel folytatja rohamozásait. Mindenütt visszavertük, részben már tüzelésünkkel, részben kézitűsával.

Az északkeleti harcvonalon a Pripjától délre július havában összesen kileneven orosz tisztet és tizennyolcezer főnyi legénységet fogtunk el és hetven géppuskát zsákmányoltunk.

Olasz és délkeleti hadszíntér. Budapest, augusztus 1. (Hivatalos.) Jelentős esemény nem történt. Höfer. (Min. eln. sajtóosztály.)

Munkában a Zepelinek.

Budapest, augusztus 1. (Saját tudósítónktól.) Londonból jelentik: A Reuter ügynökség jelentése szerint tegnap éjjelkor több ellenséges repülőgép jelent meg a keleti és délkeleti partok felett és jelentékenyen bombázta a partokat.

A léghajók Linkolnsckine, Nortfok, Suvfok, Kambridge, Essek, Hintingdog fölött repültek és katonailag jelentéktelen helyeket bombáztak. Egy helyen az elhárító ágyuk működésbe léptek s azt hiszik, jó eredménnyel.

Az angol partok bombázása.

Budapest, augusztus 1. (Saját tudósítónktól.) A Wolff-ügynökség jelenti: Több tengeri léghajórajunk a július harmincegyedikéről augusztus elsejére virradó éjjel Londont és Anglia keleti grófságait eredményesen megtámadta és ez alkalommal parti erődműveket, védőütegeket, valamint katonailag fontos ipartelepeket bőségesen és látható eredménnyel bombázott. Valamennyi léghajónk sértetlenül tért vissza a heves lövés ellenére, amelyet már felvonulásuk alkalmával kezdett meg az ellenség tengeri hadereje.

A tengerészeti vezérkar főnöke. (Min. eln. sajtóosztály.)

A pápa beszéde a háborúról.

Berlin, augusztus 1. A pápa — mint a Vossische Zeitungnak Luganóból táviratozzák — tegnap dél felé háromezer római gyermeket fogadott. A nagy gyermekküldöttség azokat az európai gyermekeket képviselte, akik a pápa kívánságára kötelezték magukat, hogy július 30 án megáldoznak és könyörögnek a békéért. Popili biboros beszédére adott válaszában a gyermekek fogadása alkalmával Benedek pápa azt mondta, hogy az ő felszólítása után, amelyet a világ összes gyermekeihez intézett, nem hiányozhattak azok a római gyermekek, akik, mert rómaiak, legközelebb vannak a szentszék helyéhez.

A gyermekekhez fordult, mert a gyermekek szenvedik a legnagyobb vesztséget és a gyermekeket éri a legnagyobb fájdalom az atyák halálával. Most, hogy Róma gyermekeihez szólt, azt óhajtja, hogy általuk szavát a világ minden gyermeke meghallja. Azután a gyermekekhez fordult a pápa és a háborúról beszélt nekik, a mely két hosszú év óta folyik olyan nemzetek között, a kik azelőtt szerették egymást és a kik most marcangolják és öldösik egymást. „Két év óta” — mondotta a pápa — „szenvedek, könyörgöm, imádkozom, de hiába. Ezért fordult az ártatlan gyermekek útján Istenhez. Végül azt mondotta a pápa, hogy tovább imádkozik, hogy a vérengzésnek mielőbb vége legyen és hogy miután az emberiség eddig csak Kain utódának mutatkozott, adja az Isten, hogy ezután méltó lehessen Ábel leszármazottjának nevére. Az isteni segédlem bizonyára kijelöli az ehhez vezető utat.

Apponyiék nem voltak kihallgatáson.

Budapest, aug. 1. (Saját tudó itónktól.) Apponyi Albert és Andrássy Gyula nem voltak kihallgatáson a királynál. Andrássyék csak a jövő hétre kértek audienciát.

Legujabb ruhaselymek, Grenadinok, Epongeok, Batisztok, Cartonok és Zephirek. Gyönyörű Blousok, kor. 9-50, 12-50, 16-50 és feljebb. Divatos gallérok és Rüsöhök, napernyök, keztyük, harisnyák, tricok és soknik. Vászón és szalma kalapok. Fehérneműek, ing, gallér, kézeloők, nyakkendők. Ridicüloők. Szönyegek és függönyök kerülnek legolcsóbban eladásra!

CZILLÉR IMRE

nagyáruházában

!! Nagy nyári occasió keretében !!

Az állami alkalmazottak beszerzési előlege.

Megérkezett a miniszter rendelete.

Az állami alkalmazottak már hónapok óta várják a kormány intézkedését, a beszerzési előleg kiutalására nézve. Rohamosan közeleg az az idő, amikor már a téli szükségleteket is biztosítani kell a tisztviselőknek. A beszerzési előleg volna az a tőke, mely módot nyújtana a tisztviselői karnak arra, hogy a téli szükséglet egy bizonyos részét beszerezzék.

A beszerzési előleg tehát csak úgy volna érték a tisztviselőkre nézve, ha azt még idejében kaphatnák meg és így idejében gondoskodhatnának élelmeikről.

Sok aggodalmat fog most eloszlalni a pénzügyminiszter körrendelete, mely tegnap érkezett meg Biharmegye törvényhatóságához. E rendeletben a miniszter már részletesen intézkedett az iránt, hogy kik és mennyi beszerzési előlegot kaphatnak. A beszerzési előleg e szerint nem haladhatja meg a háborus segély összegének felét. A beszerzési előlegot 12 havi egyenlő részletekben kell visszafizetni és pedig 1916 november hó 1 től.

Mint hogy pedig a beszerzési előleg legelőszörűbben nyár végén és ősz elején használható fel, rendeltetésüknek megfelelően a kormány a július 21-én tartott minisztertanács határozata alapján, még mielőtt az hatályba lépne, a pénzügyminiszter a következőket rendeli el:

1. Beszerzési előlegben részesíthetők mindazok az állami alkalmazottak, akik részére a törvényjavaslat szerint egyszeri háborus segély engedélyezhető.

Az állandó évi fizetés mellett alkalmazott olyan állami tisztviselők, kezelők, kezelők, altisztek és szolgák, akik még nincsenek véglegesítve, továbbá az állami hatóságoknál, hivataloknál, intézeteknél és vállalatoknál napidíj, havibér, hetibér vagy napi bér mellett alkalmazott olyan díjnokok, altisztek és szolgák, akik csak időről időre vagy külön engedélyezett hitel terhére, vagy átmeneti szolgálattételre, vagy helyettesítésre alkalmaztattak, valamint a gyakornokok és gyakornokjelöltek is részesíthetők beszerzési előlegben, de csak abban az esetben, ha az illető saját háztartást visz, vagy ha olyan hozzátartozóinak (szüleinek, rokonainak stb.) háztartásában él, akik maguk nem kaphatnak beszerzési előlegot és csak annyiban, amennyiben ezek az alkalmazottak előrelátólag legalább addig alkalmazásban foglalkoznak, ameddig a beszerzési előleg törlesztendő.

Az állami hatóságoknál, hivataloknál, intézeteknél és vállalatoknál napidíj, havibér, hetibér vagy napi bér mellett alkalmazott díjnokok, altisztek és szolgák közül azok, akiknek még nincsen egy évi jó szolgálatauk, beszerzési előlegben csak abban az esetben részesíthetők, ha a beszerzési előlegnek engedélyezését különös méltánylást érdemlő körülmények indokolják és ha arra egyébként is érdemesek.

2. A mozgósítás folytán tényleges katonai szolgálatra bevonult alkalmazott részére is lehet beszerzési előlegot engedélyezni, de csak abban az esetben, ha az alkalmazott polgári illetményeinek részben vagy egészben való élvezetében a tényleges katonai szolgálat tartama alatt is megmaradt és ha beszerzési előlegnek engedélyezését vagy

magá az alkalmazott vagy az alkalmazott polgári illetményeinek felvételére jogosított felesége kéri.

Beszerzési előlegot lehet engedélyezni a rendelkezési állapotba helyezett, valamint az olyan alkalmazott részére is, aki katonai szolgálati kötelezettségének még nem tett eleget.

A beszerzési előleg engedélyezését nem akadályozza az a körülmény, ha az alkalmazott fegyelmi eljárást megelőző vizsgálat, vagy fegyelmi eljárás, vagy fegyelmi ítélet hatálya alatt áll; azonban olyan alkalmazott részére, aki állásától és fizetésétől fel van függesztve, nem lehet beszerzési előlegot engedélyezni.

3. A beszerzési előlegnek összegét az összes körülmények figyelembavételével és az alkalmazott viszonyaihoz (családi állapot, családtagok száma, vagyoni helyzet stb.) képest úgy kell megállapítani, hogy a beszerzési előlegnek összege semmiesetre se haladja meg annak az összegnek a felét, amely az alkalmazott részére az előlemlített törvényjavaslat szerint egyszeri háborus segély címén engedélyezhető volna.

Általános irányelvül szolgáljon az, hogy beszerzési előleg címén engedélyezhető egyedülálló olyan alkalmazott részére, aki nem visz saját háztartást és nem is él hozzátartozóinak (szüleinek, rokonainak stb.) háztartásában: 30 százaléka annak az összegnek, amely az alkalmazott részére az előlemlített törvényjavaslat szerint egyszeri háborus segély címén engedélyezhető volna;

olyan alkalmazott részére, aki saját háztartást visz, de kettőnél kevesebb családtag eltartásáról gondoskodik, vagy aki hozzátartozóinak (szüleinek, rokonainak stb.) háztartásában él: 40 százaléka annak az összegnek, amely az alkalmazott részére az előlemlített törvényjavaslat szerint egyszeri háborus segély címén engedélyezhető volna;

olyan alkalmazott részére pedig, aki saját háztartásában legalább még két családtag eltartásáról köteles gondoskodni: 50 százaléka annak az összegnek, amely az alkalmazott részére az előlemlített törvényjavaslat szerint egyszeri háborus segély címén engedélyezhető volna.

Annak az összegnek — a beszerzési előleg mérvének megállapíthatása szempontjából szükséges — kiszámításánál, amely az alkalmazott részére az előlemlített törvényjavaslat szerint egyszeri háborus segély címén engedélyezhető volna, az alkalmazottnak az a fizetés természetével bíró illetménye, illetőleg az az évi, havi, heti vagy napidíja, bére vagy zsoldja veendő alapul, amely az alkalmazottat a beszerzési előleg engedélyezésére irányuló írásbeli bejelentés benyújtásának időpontjában megilleti.

A mozgósítás folytán tényleges katonai szolgálatra bevonult alkalmazott fizetés természetével bíró illetményei alatt azt az összeget kell érteni, amelyet a bevonult alkalmazott, az erre vonatkozólag fennálló rendelkezések értelmében, a tényleges katonai szolgálat tartama alatt is megkap.

4. Az a körülmény, hogy az alkalmazottnak illetményei az említett írásbeli bejelentés benyújtását követő időpontban olyan mértékben emelkednek, amely emelkedés kihatással bír arra az összegre, amely az alkalmazott részére az előlemlített törvényjavaslat szerint háborus segély címén engedélyezhető volna, nem szolgálhat alapul arra, hogy a beszerzési előlegnek összege pótlólag szintén felemeltesék.

4. A beszerzési előleg a közvetlen hiva-

tali főnöknek 1916. évi augusztus hó 1 je után átadható, de legkésőbb 1916. évi szeptember hó végéig átadandó írásbeli bejelentés alapján engedélyeztetik.

Az állami hatóságoknál, hivataloknál intézeteknél és vállalatoknál napidíj, havibér, hetibér vagy napi bér mellett alkalmazott díjnokok, altisztek és szolgák írásbeli bejelentésén a közvetlen hivatali főnök nyilatkozni köteles az iránt, hogy a beszerzési előleg engedélyezését indokoltnak és az alkalmazottat eddigi magatartása alapján az előleg visszafizetése szempontjából megbízhatónak tartja-e.

5. A közvetlen hivatali főnök és az illetékes utalványozási joggal felruházott hatóság köteles gondoskodni arról, hogy a beszerzési előleg az írásbeli bejelentés után haladéknélkül engedélyeztetessék és hogy az utalványozásról szóló rendeletet a beszerzési előleg kifizetését teljesítő pénztár legkésőbb 1916. évi október hó 20 áig megkapja.

Az utalványozott beszerzési előlegot az alkalmazott egy összegben, vagy esetleg több részletben is felveheti.

Az alkalmazott által 1916. évi október hó végéig fel nem vett beszerzési előlegot, illetőleg beszerzési előlegrésztleteket egyáltalán nem szabad kifizetni.

6. A beszerzési előlegot az alkalmazottak — tekintet nélkül arra, hogy azt mikor vették fel — 1916. évi november hó 1-jétől számítandó (12) egyenlő és egymásután következő havi részletekben kötelesek visszafizetni.

Azok az alkalmazottak, akik illetményeiket félhavi részletekben kapják, a beszerzési előlegot 1916. évi november hó 1-jétől számítandó huszonnégy (24) egyenlő és egymásután következő félhavi részletben, azok az alkalmazottak pedig, akik illetményeiket heti részletekben kapják, a beszerzési előlegot 1916. évi november hó 1-jétől számítandó ötvenkét (52) egyenlő és egymásután következő heti részletben kötelesek visszafizetni.

Tekintettel arra, hogy a szóbanforgó elsődrendű fogyasztási cikkek legelőnyösebben a nagybani bevásárlás útján szerzethetők be, ez pedig a fogyasztóknak beszerzési csoportokba való tömörítésével érhető el, kívánatosnak tartom, hogy a beszerzési előlegot igénybevevő alkalmazottak beszerzési csoportokat alakítsanak, vagy hogy a már létező beszerzési csoportokba lépjenek be és hogy a szóban forgó elsődrendű fogyasztási cikkek a beszerzési előlegnek a beszerzési csoport rendelkezésére bocsátása útján szerezzék be.

Fráter László oroszfogságban.

Fráter Barnabás alispán daliás fia László, vármegyei aljegyző, annak idején mikor Ő felsége szózata a nemzethez megjelent, első volt azok között, akik önként ajánlották fel szolgálataikat a hazának. Bár mint vármegyei tisztviselő igénybe vehette volna a felmentési kedvezményt, ennek dacára elsőbbséget tartotta a haza védelméért és mint önkéntes bevonult az első huszárezredhez. Kiképeztetése után mint zászlós egyenesen az orosz harctérre ment, ahol számtalan vörös ütökötben szerzett újabb bérokat a Fráter névnek. Pár nappal ezelőtt a hős zászlós századát ellenséges tőrő bekerítette, úgy hogy menekülésről szó sem lehetett. Fráter László az oroszok fogságába esett. Az ellenség egy völgyben kerítette körül a századot, ahonnan egyáltalán képtelen lett volna magát kivágni. A fogságba jutásról Fráter Barnabás alispánt azonnal értesítették. Az értesítés azonban

oly szükség volt, hogy a legnagyobb aggodalomra adott okot. A hír érthető aggodalmat keltett mindenféle annál is inkább, mert az első értesítés úgy szólt, hogy Fráter László súlyosan sebesülve jutott az oroszok kezére. Sőt az a hír is el

terjedt, hogy a kozákok fogták el a súlyosan sebesült tisztet. Most mint értesülünk Fráter László sebesületlenül jutott fogóságba. A vigasztaló hír némileg megnyugtatta a családot és az ismerősöket.

Offenzíva készül az olaszoknál.

Budapest, augusztus 1. (Saját tudósítónktól.) Milánóból jelentik: A miniszterelnöknek az olasz fronton tett látogatásáról arra következtetnek az olasz lapok, hogy Olaszország egy új offenzívára készül.

Összeesküvés Angliában.

Budapest, augusztus 1. (Saját tudósítónktól.) Rotterdamból jelentik: Kerülő uton nyert értesülés szerint Angliában összeesküvést fedeztek fel, melynek az lett volna a célja, hogy Casement kiszabadítsák fogságából. Az összeesküvők közül 30-át letartóztattak.

Az orosz csapatok ki vannak merülve.

Budapest, aug. 1. (Saját tudósítónktól.) Bukarestből jelentik: A Bukarest Politik részletesen ismerteti Bruszilownak az orosz cárhoz intézett emlékiratát. Az emlékiratban arról tesz jelentést, hogy az orosz csapatok teljesen ki vannak merülve és kimerülésre szorultak. Ezzel a hadsereggel az offenzívát folytatni egyáltalán nem lehet. Az emlékiratot a többi vezénylő tábornokok is aláírták a főhadiszálláson. Az emlékiratra a kormány közölte Bruszilovval, hogy az offenzíva minden körülmények között folytatandó volna, mert ez az utolsó orosz offenzíva ebben a háborúban. Bruszilow a kormány parancsát közölte a többi tábornokokkal is, akik erre kijelentették, hogy az offenzíva folytatása most merő lehetetlenség, mert a csapatok állapota arra sem nyújt biztosítékot, hogy az elfoglalt állásokat megtartsák.

Orosz csapatok Szalonikiben.

Budapest, augusztus 1. (Saját tudósítónktól.) A Stefani-ügynökség jelentése szerint az orosz csapatoknak a francia harctérre szállított kontingensének egy részét Szalonikibe vitték.

A bizalmiférfiak tanácsa.

Budapest, augusztus 1. (Saját tudósítónktól.) A Presse jelentése szerint a bizalmiférfiak tanácskozásán a legfontosabb ügyekkel foglalkoztak.

Borzalmas volt a német légi támadás.

Budapest, augusztus 1. (Saját tudósítónktól.) Rotterdamból jelentik: Az Angliából jövő utasok részleteket mondanak a német légi támadásról, mely július 28 és 29-én éjjel volt. A támadás a legborzalmasabb volt az összes eddigi támadások között. A bombázás eredménye anyagiakban is óriási, azonban igen sok emberéletben is tett kárt. Rengeteg a sebesültek és halottak száma.

Válogatott török ezredek Galiciában.

Egy magasrangú török tiszt a következőket mondotta:

— Az a katonasereg, amely most uton van Galiciába és Bukovinába, azokból a legválogatottabb ezredekkel áll, amelyek részét végigküzdötték az ariburnui, anatortai és sedilbahri (gallipolii félsziget) rendkívül nehéz harcát. Hónapokig voltak állóharcban a szívós angol ellenséggel és úgy a rohamban, mint az állóharcokban egyformán megacélozódtak. Felszerelésük itt is ugyanolyan, mint a török fronton. Szürkésbarna egyen-

ruha, amelyhez a legtöbb ezrednél már nem fezt, hanem az ugynevezett enverieht visenek. Nemezből készült könnyű és nagyon praktikus sisak ez, amelyet feltalálója, Enver pasa után neveztek el. Katonáink a legújabb mintájú Manlicherrel és hosszú szurronnyal vannak felszerelve. Elindulásuk előtt Enver pasa hadügyminiszter és több magasrangú török katonatiszt megsemmisítette a csapatokat. Utjuk közben mindenféle a legszívélyesebb üdvözlésekben volt részük a törököknek.

Visszavert francia támadások.

Berlin, aug. 1. A nagyfőhadiszállás jelenti:

Nyugati hadszíntér.

A Sommétól északra szűkebb területre szorított, de elkeseredett harcok folytán utórezgéseként a július 30-án lefolyt nagy harcoknak, a Tarió erdőtől nyugatra a keskeny arcvonalon benyomult angolokat kivetették. Mausepask vidékén egy 8 hullámban előrevittjellenes támadást teljesen visszavertünk. Közvetlenül a Sommétól északra az est folyamán előretört franciákat a Monacu-majornál elkeseredett harc után egytől-egyig visszavertük.

A Sommétól délre mindkét oldalról élénk tűzérési harc folyt (pugy a Maastól jobbra a Tiomont Fleuri szakaszon és ettől keletre. Itt tegnap reggel kézigránáttal felfegyverezett ellenséges csapatok előretöréseit utasítottuk vissza. Fleuretől északra terjedelmes robbantással szétromboltuk a franciák állását mintegy 200 méter kiterjedésben. Az esután előrenyomuló járőreink néhány foglyot ejtettek. Ellenséges felderítő osztagok vállalkozásai Le Bassetől nyugatra Hullik-tól északra Loostól délre és Remistől délkeletre meghiúsultak.

Az ellenség Wowirthben belga Cominésben és más, az arcvonal mögött fekvő helységekből bombavetésekkel lényegtelen katonai károkat okozott. A lakosság körében számosan estek áldozatul a bombavetésnek. Tegnap és július 30-án a Somme területen vonalainkon belül egy-egy repülőgépet szedtünk le védőtűzelésünkkel, egy másikat pedig Lihmenál légiharcban lőtünk le.

Véresen visszavert orosz támadások.

Keleti hadszíntér.

Egy Wilka ellen (az Ogniski csatorná-nál) elszigetelten előrenyomuló orosz századot német osztagok előretörésükkel megsemmisítettek Vogisintől nyugatra a tegnap jelentett harcokban több mint 70 foglyot ejtettünk. A Novel tónál mindkét oldalon forszírozott tűzérési harc volt. A tótól keletre egy ellenséges zászlóalj támadását véresen visszavertük. A Stochod-arcvonal ellen az oroszok továbbra is eredménytelen támadásokban merítették ki erejüket. Az oroszokat Smalarinál és attól északra háromszor kényszerítettük tüzelésünkkel visszafordulásra. — Orszknál pedig ellentámadással vetettük vissza őket.

Linsingen tábornok csapatai 70 tisztet és 10998 főnyi légénységet elfogtak és 53 géppuskát zsákmányoltak.

Bothmer gróf tábornok hadseregének Burkanovtól délnyugatra az oroszoknak egy kis előretörése zárótűzünkben összeomlott. A Koropiec szakaszon 271 oroszot ejtettünk foglyul.

Balkáni hadszíntér.

Nem volt lényeges jelentés. (Miniszterelnökségi sajtóosztálya.)

A gabonaneműek maximális ára.

A miniszteri rendelet Biharvármegyéhez.

A gabonaneműek maximálására vonatkozó miniszteri rendelet tegnap érkezett a Biharvármegyéhez. A múlt évi kormányrendelettel összehasonlítva a most kiadott rendeletet, azt vesszük észre, hogy a mostani sokkal szigorúbb intézkedéseket tartalmaz minden tekintetben.

A rendelet szerint Biharvármegye területére a következő árak vannak megállapítva:

Buza július 16 tól december 15 ig 41 K 50 f., december 15-ike után 37 K 50 fillér.

Rozs és kétszeres július 16 tól december 15-ig 33 K 50 f., december 15-ike után 30 K 50 fillér.

Árpa július 16 tól december 15 ig 33 K, december 15-ike után 30 K.

A Haditermény r. t. által sörözésre vagy más ipari célra vásárolt sörárpa július 16 tól dec. 15 ig 42 K, dec. 15-ike után 38 K.

Zab július 16 tól dec. 15 ig 40 K, dec. 15-ike után 37 K.

4. §. A megállapított legmagasabb árak 1916 évi július hó 16. napján lépnek életbe.

Ezen a napon tilos kölest, vala miat 1916 évi termésű búzát, rozst, kétszerest, árpát és zabot drágábban árusítani, vagy vásárolni annál az áránál, amelyet a jelen rendelet legmagasabb árát megállapít.

Aki kölesért, vagy 1916 évi termésű búzáért, rozsért, kétszeresért, árpáért vagy zabért a jelen rendelettel megállapított legmagasabb áránál magasabb árt vagy a legmagasabb áron felül a jelen rendelet szerint fel nem számítható bármilyen mellékszolgáltatást követel, elfogad, ígértet vagy adat a maga vagy harmadik személy javára, ugyancsak az is, aki a jelen rendelet ellenére ily terményekért a jelen rendelettel megállapított legmagasabb áránál magasabb árt vagy a legmagasabb áron felül a jelen rendelet szerint fel nem számítható bármilyen mellékszolgáltatást ígér vagy szolgáltat az eladó vagy harmadik személy részére, az — a mennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik — kihágást követ el és hat hónapig terjedhető elzárással és kétezer koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

Ha megállapítható annak a nyereségnek az összege, a melyet a tettes cselekményével illetéktelenül elért, az alkalmazandó pénzbüntetés kétszer koronán felül a megállapított nyereség kétszeresével felemelt összegig terjedhet.

Ugyancsak büntetendő az is, a ki akár szándékosan, akár a köteles gondosság elmulasztásával bármely módon közreműködik abban, hogy az árusítással megbízott alkalmazottja vagy az eladást közvetítő más személy a kölesért vagy 1916 évi termésű búzáért, rozsért, kétszeresért, árpáért és zabért követelhető legmagasabb árak megállapított korlátozását kijátsza, vagy meghiusítja, vagy aki bárkinek e korlátozás kijátszására vagy meghiusítására irányuló eljárását bármely módon elősegíti vagy eltűkolja.

A jelen §-ba ütköző kihágás miatt nem büntetendő az, aki a követelt árt a jelen rendelet ellenére megígérte vagy megfizette, ha a kihágást a hatóságnál feljelenti.

E kihágások miatt az eljárás a közigazgatási hatóságok, mint rendőri büntető bíróságok, a székesfővárosi államrendőrség működési területén pedig a magyar kir. államrendőrségnek hatáskörébe tartozik.

Horvát Szlavonországokban a kihágások

miatt az ottani jogszabályok szerint erre hivatott hatóságok járnak el.

A búzából, rozsból, valamint árpából készült liszt árának kiszámításánál a miniszterium további intézkedésig azentul is a buza, rozs és árpa tekintetében eddig érvényben volt legmagasabb árak irányadóak.

Ugyancsak tegnap érkezett le egy másik ármaximáló rendelet is. E rendelet a szilvára vonatkozik. A szilvaár az idén hihetetlen magas lett volna. A rendelet azonban elejét vette a zsarolásnak és megállapította, hogy az őszi szilva métermázsója 20 koronánál magasabb nem lehet. A nyári szilva ára 12 korona. A maximális árak július 28 án lépnek életbe. A rendelet büntető része meg egyezik a gabonákra vonatkozó intézkedéssel.

Kisajátítási eljárás a városházán.

A katonai járványkórház és temető területére.

A katonai kincstár a háború által előállott szükséghez képest nagyszabású járványkórházat épített Nagyváradon.

A modern hygienia teljes figyelembe vételével épült kórházat a városon kívül, a biharpüspöki országot mellett építették, barak rendszerben.

Szerencsére azonban a fertőző betegségben szenvedő katonák száma tetemesen megerősökött s így a kórház egy részét nem fertőző betegségben szenvedő katonák elhelyezésére használják fel.

A kórház telkét a város adta át a katonai kincstár részére, a telek ügyében azonban most tartották meg a kisajátítási tárgyalást a városházán.

Tegnap pedig a kórház részére szükséges temető területére tartották meg a kisajátítási eljárást.

A nagyváradi olasz köztemető ugyanis már annyira kicsi, hogy abban nem lehetett a járványkórház részére helyet kijelölni, sőt a város azelőtt áll, hogy vagy kibővíti valamiképpen az olasz temetőt, vagy új temetőt jelöl ki, mert a jelenlegi néhány év alatt betelik.

A katonai járványkórház temetőjéről közvetlenül a kórház telke mellett, annak nyugati belső végénél mintegy 3 hold földet jelölték ki. A kisebb parcellákból álló szántóföldek váradi polgároké s jelenleg tengerivel, burgonyával stb. van bevetve.

A tárgyaláson *Elemér Ferenc* katonai tanácsnok elnökölt s képviselve volt a katonai kincstár, valamint a telektulajdonosok és *Papp Imre* gazd. egyleti titkár mint szakértő volt jelen.

Ezúttal nem a telek értékét, hanem csak a területen levő termények megtérítési összegét állapították meg.

* Gyönyörű rózsás arc a nő legszebb díszje. Az első ranc a szép asszony első igazi bánata. Adjunk tehát neki módot, hogy eltüntethesse. Elég ha a megbecsülhetetlen Y-PO crémet és szappant használja, melytől a bőrvisszanyeri ruganyosságát eltünteti s ráncokat, szeplőket, mittezerket, májfoltokat, pattanásokat és bőr vörösséget. Ára 2 K. Kapható: Farkas István „Apolló” drogeriájában Nagyvárad, Rákóczi-ut 7/B. Rimauóczy-palota.

Forgalomba jön holnap a vas 20 filléres.

Bevonják a nikkelt 20 filléreseket.

A hivatalos lap miniszteri rendeletet közöl a vas huszfilléresek forgalomba hozataláról, amely szerint 50 millió koronát meg nem haladható összeg erejéig 20 filléres váltópénzeket fognak vasból veretni. Egy kilogramm vasból 300 darab 20 filléres fog kikerülni, amelynek átmérője 21 milliméter lesz.

Ezekből az érmekből Magyarországon 15 millió korona értékűt Ausztriában 35 millió korona értékűt fognak verni.

A magyar szent korona országaiban vert vas huszfilléresnek hátlapjára az értékjelzés és alája két keresztbe tett babérág, az ausztriai tartományokban vert vaspénz hátlapjára pedig a tölgy lomb koszoruban az értékjelzés és a veretés évszáma jön.

Egyébként ezen váltópénzermek külső kiállítására a nikkelt 20 filléres érmekétől csak annyiban tér el, hogy a vas huszfilléres érmek képlapján a magyar szent korona, illetőleg a császári sas kisebb.

A vas huszfilléresek holnap, augusztus 3-án kerülnek forgalomba.

Ezzel párhuzamosan a pénzügyminiszter elrendelte a nikkelt 20 filléreseket forgalomból leendő bevonását. A huszfilléres nikkeltérmek 1917 január elsejével törvényes forgalmon kívül helyeztetnek, éppen ezért ezen érmek csak 1916 december 31-ikéig fogadandók el névértékben.

Természetesen azentul ilyen nikkelpénzt az állami pénztárak és hivatalok nem adhatnak ki.

Kabaré-előadás az áldozatkétség szobra javára.

Augusztus 6-án.

Az ország minden nagyobb városában monumentumot emelnek a világháboruban kitűnt magyar hősiesség halhatatlan emlékének. Ez emlék egyszerűsége a magyar áldozatkétség szobra is. Ma már az ország legtöbb városában áll az áldozatkétség szobra, csak Nagyvárad főteréről hiányzik még a közönség nemes, hazafias érzésének ez érc jelképe, amelyet pedig *Karácsonyi Géza* szobrász művész már remekbe mintázott.

Az áldozatkétség szobrának díszíteni kell minél előbb Nagyvárad főterét is. Azért, hogy a kettős emléket képviselő szobormű minél hamarabb elkészülhessen, a város lelkes munkásai, a város tisztviselői és hivatalnokai elhatározták, hogy a nagyváradi áldozatkétség szobra javára művészi műsorral, művészi résztvevőkkel ez év augusztus 6-án, vasárnap délután nagyszabású gyermek-kabarét, este külön műsorral nagyszabású kabaré-előadást rendeznek a Szigligeti-színházban, amely előadásnak és napnak védnökségét Nagyvárad város vezérferfiái, a város első polgárai vállalták magukra: dr. *Cziffra Kálmán* főispán, *Rimler Károly* polgármester és *Lukács Odón* főjegyző, helyettes polgármester.

A rendezőség olyan műsort állított össze erre a napra, amely előre is kétség-

telenné teszi az elmaradhatatlan sikert. A nemes és hazafias oél egyébként is biztositani fogja, hogy Nagyvárad város minden szép és hazafias akcióért lelkesedő közönsége az áldozatkészég szobrúért megindított e mozgalmat is fölkarolni fogja.

A részletes műsort legközelebb a Tiszántúli és az előadás napján a szinlapok közlik.

Jagyk kedden, szardán, csütörtökön és pénteken a rendezőség (I. emelet 17. számú) szobájában, szombaton és vasárnap a színházi pénztárnál válthatók.

Levél Nertschinskéből.

Rajniss zászlósról.

A háboru elején behívó ment Románia Giurgiu határhelységébe, hogy Rajniss Ferenc giurgiui r. kath. magyar tanító, aki az ottani magyar iskolában gyakorolta frissen szerzett tanítói képességeit, jelentkezék sorozásra.

Rajniss Ferenc megjelent a sorozáson, alkalmasnak találták s kiképzés után a frontra ment. A galiciai harcokban egy irtozatos roham alkalmával orosz fogságba esett s elszállították a Bajkálon tuli Nertschinekbe.

Ott egy alkalommal sikerült utat nyerni s átszökött Chinába. Már azt hitte, hogy megszabadult, mikor orosz zsoldban levő kínaiak rábeszéltek, hogy bizza magát rájuk.

Rajniss Ferenc el is indult velük, utatlan utakon, hegyeken keresztül, míg végre megérkeztek ugyanabba a Nertschinskbe, ahonnan megszökött.

Eleinte rossz dolga volt, de később kibékültek vele az oroszok. Rajniss ugyanis jó modoru s művelt tanító volt, Vadász és Horváth István nagyváradai kath. tanítóképző intézeti tanárok neveltje, vasszorgalmu ember, akinek kulturszomja határt nem ismert. Ezenkívül kitünő muzsikus és gyönyörű hangu énekes is volt, aki Nagyváradon a színházban két ízben zajos sikerrel vendégszerepelt.

A nertschinski tél unalmát azzal üzte el, hogy előadásokat rendezett, énekel, muzsikált s az oroszoknak szerföltt tetszett. Ezenkívül tanította az előkelő oroszok gyermekeit franciául, míg ő maga egy Nagyváradról az orosz cenzura engedélyével küldött nyelvtan segítségével teljesen elsajátította a németet.

Még Romániában, Bukarestben, tanító korában, megtanulta a fényképészetet s felvételeket készített honfitársairól, magáról és az oroszokról.

A fiatal pedagógus és szociológus, aki előtt fényes jövő áll, s aki keresztény magyarságnak Romániában is becsülést szerzett, Oroszországból most levelet küldött saját fényképével.

Érdekes arcán mély szomorúság tükröződik, de a levél azt jelenti, hogy nincs különösebb baja, csak a honvágy. No ez mindenkiel így van, aki távol Oroszországban kénytelen várni a háboru végét. Leírja, hogyan élnek, de nincs panasza az orosz fogolyellátás ellen. Már nincs baja az ellenőrzéssel s telnek a napok, a végtelen hosszú napok. Tanít, tanul s vár.

Mit is tehet egyebet Rajniss Ferenc tanító, zászlós, ott Nertschinskben, Transzhajkálában, Cina határán.

A középesi bíró, meg a hadsegélyes asszonyok.

Kirila Gábor középesi falusi bíró állt tt tegnap a nagyváradai törvényszék gyorsított ügyekben ítélkező tanácsa előtt, melynek tárgyalását Ember Géza tanácselnök vezette. A vádat Medvigy István dr. ügyész képviselte, védő Zigre Miklós dr.

A vád szerint a B. T. K. V. 473. §. 1. bekezdése s a 2. bekezdés szerint minősülő megvesztegetés vétsége terheli a középesi bírót, mert a hadsegélyes kiadásánál mint közhivatalnok 51 hadsegélyes asszonytól 20-30 filléres borraivalót fogadott el.

Kirila Gábor bíró, honvédtüzér, most aratási szabadságon van, nem ismeri el, hogy bünt követt el. Annyit beismer, hogy a megjelent tanuktól pénzt fogadott el. De ezt azért tette, mert Margitára kellett bemenni a hadsegélyért s 46 kilométeres utat tett meg mindig.

A eszima kopott, ugy gondolta, hogy ezt térítik meg a hadsegélyes asszonyok. Nem követelt senkitől pénzt, csak figyelmeztette őket, hogy nagy a kiadása.

— Mennyi a fizetése?

— Évenként 70 korona, meg 50 korona fuvardíj. Ebből kellett fedeznem az utazásokat.

— Miért nem mondott le hivataláról?

— Kértem én, hogy bocsássanak el, mert ebből nem tudok megélni, de a jegyző nem terjesztette be a lemondásomat.

Hereze Lőrincné tanu egyszer adott pénzt a bírónak.

A többi tanu egyrésze azt vallja, hogy semmit se adott a bírónak, a másik része emlékezik a 20 fillérekre.

Ma folytatják a tárgyalást.

HIREK

Szent Ferenc Porciunkulájának bucsuja.

Azoknak a kegyelmeknek napja van ma, melyeket Assisi szent Ferenc a szeráfi szent szerzett meg az emberiségnek. Nyolcszáz éve annak, hogy III. Honoriusz pápa megadta a teljes bucsu engedélyét mindazoknak, kik augusztus első napjának veccsornyéjéig meglátogatják a Porciunkulát, azt a kicsiny templomot, melyet a szegénység apostola, szent Ferenc építtetett az Urnak nyolcszáz év előtt. Ez a kis templom ma is ott áll Assisi mellett, ma is minden olyan rajta, mint Krisztus dicsőséges szegényének, szent Ferencnek idejében, csak küszöbét koptatták el nyolc század óta a bucsujárók térdei.

A későbbi pápák a Porciunkula látogatásával egybekötött bucsukat megadták mindazoknak, akik a ferencrendűek bármely templomát a mai nap meglátogatják töredelmes gyónást végezve, megáldozva és elmondják ott a bucsuimákat (5 Miatyánk, 5 Üdvözlégy és 1 Hiszekegy.) Épp ugy, mintha a Porciunkulát látogatták volna meg.

Nagy kegyelmeket lehet nyerni e napon Szent Ferenc érdemeiből, kinek Krisztus azt

a hatalmat adta, hogy imája által kiszabadítsa a tisztítóüz szenvedéseiből a lelkeket.

Nemcsak egyszer lehet elnyerni a teljes bucsut, hanem annyiszor, ahányszor valaki betér a kapucinusok templomába a mai napon és a hányszor elmondja a bucsu imákat. Ezeknek a teljes bucsuknak kegyelme élőkért és holtakért egyaránt felajánlható. Kivánatos azért, hogy ma minél többször látogassunk el a kapucinus rend templomába.

*

A kapucinus rend váradai templomában ma, a Porciunkula-bucsu napján ünnepi istentisztelet lesz. A nagy mise délelőtt 10 órakor lesz, szentmisek lesznek még reggel 7 órakor és 8 órakor, délután 4 órakor lesz a veccsornyé, ameddig a bucsuk egész nap elnyerhetők.

* **Személyi hír.** Balázs Elemér dr. törvényszéki elnök tenkéről Balényesbe utazott, ahol hivatali vizsgálatot tart.

* **A Tiszántúli gyűjtése a rokkantak és a vak katonák részére.** A magyar királyi honvédelmi miniszterium Hadsegélyző Hivatala a következő sorokat intézte a Tiszántúlnak:

Tiszántúli tekintetes Szerkesztőségének
Nagyvárad.

A folyó évi július 7-én beérkezett 394 korona 40 fillér adományt, mint gyűjtési összeget 29240-41. pénztári tételszám alatt bevételteztük és a nevezett összegből szives rendelkezése szerint 171 koronát a rokkant-alap és 223 korona 40 fillért a vak katonák javára könyveltünk el.

Fogadják a tekintetes Szerkesztőség hazafias áldozatkészégéért az emberszeretet nevében hálás köszönetünk kifejezését és kérjük szives közlését a nemesszívű adakozókkal is.

A Hadsegélyző Hivatal vezetője helyett:

Gaál.

n. kir. honv. alezredes.

* **Az ügyvédi kamara gyűléséről** irt tegnapi cikkünkbe tévedés csuszott be. A Nagy Mihály indítványára igen-nel szavazók nevei között szerepelt dr. Fehér Márton neve, holott ő a szavazáson már nem volt jelen. Dr. Perczel Adolf volt az, akinek neve e tévedés folytán kimaradt.

* **Kitüntetett honvédek.** A hivatalos lap közli, hogy Czége Sándor 4. népfelkelő gyalogezredbeli szakaszvezető 1. osztályu ezüst vitézségi éremmel lett kitüntetve. 2. osztályu ezüst vitézségi érmét kaptak Berta Lajos honvéd és Nagy Sándor szakaszvezető a 4. honvédgyalogezredben.

* **Rokkantskola Nagyváradon.** Az Országos Rokkantszervezet két iskolát nyitott meg a közelmúltban Budapesten és Kolozsvárt. Mindkét helyen a rokkant katonákat olyan foglalkozásokra képezik ki, amelynek segítségével a rokkantak alkalmazást nyerhetnek s léttöntartásukhoz számbavehető összegeket kereshetnek. A Rokkantszervezet tervbe vette, hogy nagyobb vidéki központokban s így Nagyváradon is, rokkant iskolákat szervez, hogy a tanítás minél intenzivebb legyen. A nagyváradai iskola vezetésére Ujlaky István cipésmestert szemelték ki, aki a fa- és fémipari iskola cipésszabászati tanfolyamának s az iparos inas iskola továbbképző tanfolyamának volt a vezetője s e célból Nagyváradra való áthelyezése most van folyamatban.

* **Missió Vaskóhn.** Nyolc napra terjedő missziós szent gyakorlatot tartott Varga István jezsuita atya Vaskóhn. A missió július 20-án kezdődött és július 30-án ért véget. Az országos nevű jezsuita hitszónok szentbeszédeire naponta Vaskóhra gyűlt messze vidék népe, kik áhitattal hallgatták a megrázó erejű szentbeszédeket Vaskóhn egész társadalmával együtt. A szentbeszédeket mindennap este 8 órakor tartotta a kitűnő népszónok, hogy munka végeztével mindenkinek alkalma legyen azok meghallgatására. A szent beszédek nagy hatással voltak az egész vidék hitéletére, ami főképpen a gyónások nagy számában nyilvánult meg.

* **Nem halasztották el a fémtárgyak beszoigáltatásának határidejét.** A „Budapesti Tudósító” jelenti: Több napilap azt a hírt hozta, hogy a honvédelmi miniszter a háztartási fémtárgyak beszoigáltatásának határidejét ez évi december 31-éig elhalasztotta. Ez a hír teljesen helytelenül magyarzza a honvédelmi miniszternek a „Budapesti Közlöny” vasárnapi számában közzétett rendeletét, mert ez a rendelet nem a fémtárgyak beszoigáltatását halasztotta el, hanem azt a határidőt hosszabbította meg december 31-éig, amelyen túl azok a birtokosok, akiknek bizonyos mennyiségek visszatartását engedélyezték, az ennél fogva jogosan náluk megmaradt tárgyakkal szabadon rendelkezhetnek. A fémtárgyak beszoigáltatásának elhalasztásáról tehát nincs szó.

* **Félfanyti sört a vevőknek.** A hivatalos lap miniszteri rendeletet közöl, amely szerint a sörfőző vállalatok és önálló malátagyári vállalatok a beszerzésre engedélyezett árpamennyiségnek csak a felét dolgozhatják fel, ennél fogva 1916. évi szeptember 1-től 1917. évi augusztus hó 31-ig az egyes vevőknek csak félfanyti sört, illetve malátát szállíthatnak, mint amennyit 1914. évi szeptember 1-től 1915. évi augusztus hó 31-ig szállítottak.

* **A kendermag bejelentése.** A miniszter elrendelte, hogy aki legalább 10 kataszteri holdon termel kenderet, a termelési területet a községi előjárásnak bejelenteni tartozik. A vetésterület egyötödén termelt érett kendermag a Haditerményrészevénnyel-társaságnak bejelentendő. A saját termésű kendermagból minden termelő csak annyit tarthat meg, amennyi a jövőre bevetni kívánt területéhez szükséges. Aki a rendeletet nem tartja be, kihágás miatt szigorúan büntetetik.

* **A katonaruhás szélhámós.** A háboru alatt nagyon elszaporodnak az ilyenféle szélhámósok. A csaló ur felölt magára egy uniformist, azután beállit egy helyre szépen, nyájasan, hogy: Engem édes néném — vagy édes hugom, a maga fia — vagy öcsese küldött izenettel. Természetesen van nagy öröm a családban: hát hogy van a fiu? Nincs-e valami baja? S a szélhámós urat jól tartják enni inni valóval, aki aztán szépen bele melegszi, bele barátokzik a családba, s még megbizatosokat is kap, pénzt adnak neki, hogy vigye el a fiunak és más egyébre. Ő pedig a pénzzel a zsebében eltávozik, miközben elégedetten a markába nevet. — *Bonisz István*éhoz is ilyen katona látogatott el a napokban, az öcseséről, a Jósikároly hozott hírt. Öröm,

enni-innivaló stb. és Nagy Albert (ilyen nevet mondott a katona) barátságából vállalkozott arra is, hogy buzát szerez be a családnak. Kapott 60 koronn előleget, azután elbucszott, hogy majd holnap hozza a buzát. Azóta aztán folyton hozza... A rendőrség most keresi a szélhámóst.

* **Klemens Péterné halála.** Résztvétellel vettük a következő szomorú jelentést: Alulirottak a legmélyebb fájdalomtól megtört szívvel tudatják a felejtethetlen, hön szeretett hitves, onfeláldozó imádott édesanya, nagyanya, testvér és anyós, Klemens Péterné szül. Mandel Róznak július hó 31-én, este 11 órakor életének 55 ik, boldog házasságának 33 ik évében, hosszas szenvedés és a halotti szentségek ájtatos felvétele után történt gyászos elhunytát. A megboldogult földi maradványait aug. 2-án d. u. 5 órakor a Kálvária utcai gyászházban a rómkath. egyház szertartása szerint beszentelik s az olasz i temetőben örök nyugalomra teszik. Az engesztelő szentmise áldozatot pedig f. hó 4-én d. e. 9 órakor fogjuk az elhunyt lelkiüdvéért az olasz i plébánia templomban az Egek Urának bemutatni. Klemens Péter férje. Rudi, Maca férj. András Gusztávné, Ica, gyermekei. Lacika, Ducika, Gyurika, unokái. Molnár Lajos, Molnár Ödön, Mandel Géza, Mandel Ilona férj. Dániel Antalné testvérei. András Gusztáv, veje.

* **Megnyitott a Pesti Magyar Kereskedelmi Bank fiókja.** Magyarország egyik legnagyobb pénzüzetének, a Pesti Magyar Kereskedelmi Banknak fiókja tegnap nyitotta meg fényes új helyiségeit a Bémer téren, a Poyvár-házban. A fióktelep főnökeivé a hatalmas pénzüzet Hargitay Bertalant, az intézet nagykanizsai fiókjának eddigi főnökhelyettesét és Szóke Sándort nevezte ki, aki, mint a Polgári Takarékpénztár eddigi igazgatója, városunk pénzügyi körében kiváló tekintélynek örvend. A Pesti Magyar Kereskedelmi Bank fiókja ügykörébe vonta a bankszakmába vágó összes ügyletek lebonyolítását azzal a legmesszebbmenő előzékenységgel, melyről ez a nagy pénzüzet országszerte ismeretes. A fiók létesítése nagy nyereség Nagyvárad társadalmának s sokat várunk ettől a nagy intézettől úgy Nagyvárad, mint a körzetéhez tartozó országrész gazdasági viszonyainak megerősítése és fellendítése tekintetében.

* **Fából való szegek szállítása a honvédség számára.** A nagyváradai kereskedelmi és iparkamara közli: Van szerencsénk az érdekeltek tudomására adni, hogy a m. kir. központi ruhatár parancsnoksága a m. kir. honvédség részére szükséges 1000 kilogramm faszeg szállításának biztosítására pályázatot hirdet. Ajánlat 1916 évi augusztus hó 21-ig d. e. 9 óráig a m. kir. honvéd központi ruhatár parancsnokságához (Budapest, X., Elnök u.) adandó be. Bővebbet a kamaránál a hivatalos órák alatt lehet megtudni.

* **A hadifogoly levele.** Egy levél hever most a rendőrség bejelentő hivatalában, amely arra vár, hogy ráüssék a pecsétet: „cimzettnek a város területén nincs bejelentett lakása.” Farkas Árpád írja Nagyváradra a levelet hozzátartozóinak az orosz hadifogságból, azonban a családot nem találják sehol, illetve a családtagok nincsenek bejelentve a rendőrségnél. Ezuton hívjuk fel az illetőket, akik Farkas Árpád hozzátartozóinak tekintik magukat, hogy a levelet vegyék át a rendőrségen a II. emelet 19. számú szobájában, ahol Molnár István rendőrtisztviselő rendelkezésükre bocsátja.

* **Petőfi emléke.** Szép és lélekemelő ünnepi estély keretében áldozott a Petőfi asztaltársaság Petőfi Sándor emlékének halála 67 ik évfordulója alkalmából. Az ünnepélyt dr. Tóth Ferenc tb. elnök nyitotta meg pár lelkes szóval, majd felkérte Eisele Sándort ünnepi beszédének elmondására, ki szívhez szóló beszédben vázolta Petőfi élet gyermekkorától egészen hősi haláláig, végül kérte Istent, hogy segítse diadalra a magyar honvédek fegyverét, kik Petőfi szellemében harcolva küzdenek és védik, úgy mint ő egykoron a magyar hazát. Utánna Király Piroška szavaltta el nagy hatást keltve Petőfinek „Egy gondolát bánt engemet” című versét. Katona Mihály pedig ez alkalomra írt El Petőfi, még él... című ódáját adta elő. Tarsoly Ferenc Petőfinek ezután több költeményét szavaltta el mély érzéssel és hatással. A közreműködőknek Löwenstein Zsigmond mondott köszönetet a Petőfi asztaltársaság nevében szives közreműködésükért. Ezután a jelenlevők áhitattal énekeltek el a Himnusz és Petőfinek több szép dalát.

* **Az Osztálysorsjegyek új főelárusítója.** A m. kir. szab. Osztálysorsjáték igazgatósága a tegnapi napon az „Újvárosi takarékpénztár részvénytársaságot” főelárusítónak nevezte ki és a most következő XXXVII-ik sorsjátéktól kezdve a sorsjegyek nagybani és kicsinybani elárusításával megbizta. Mivel ezen sorsjegyek után állandóan nagy érdeklődés mutatkozik az „Újvárosi takarékpénztár” (Nagyvárad, Szent László-tér 5. Telefon: 994) úgy a város, mint a megye területéről előjegyzéseket a sorsjegyek vételére — míg készlete tart — már most elfogad.

* **Poloskairtó NOXIN** biztos sz. — Ara 1 korona 80 fillér. Kapható kizárólag Farkas István Apolló drogeriájában Rákóczy-ut 7/B.

* **Forolin** a legjobb és legbiztosabb toilette-szer kéz-, láb- és hónalj-izzadás ellen. Hűsít! Szagtalanít. Ara 1-20. Kapható Farkas István „Apolló” drogeriájában Nagyvárad, Rákóczy-ut 7/B.

A legjobb molyirtó szerek u. m. mint Bagaria-Papir, Molygyökér, Tabaco, Mofli, Tarmalit, Camfor, terpetin, Zacherlin, stb. már kapható Farkas István „Apolló” drogeriájában Nagyvárad, Rákóczy-ut 7/B.

* **Kiadó** Beöthy Ödön-u. 7. sz. házban kétszobás udvari lakás aug. 1-től. Értelkesíthetni a Polgári Takarékpénztár r. i-nál. Nagyvárad.

* **Aszódy Mihály** Kossuth-utca, Szepalota a cég egyike a legnagyobb az ajánlott cikkekben. Nagyvárad és vidéke közönségét felhívom, hogy a gyümölcs befőzés idejére saját vásárló vevőimet, cukorral, kávéval, kondenzál tejjel (Berna védjegyű) valamint tea, rum, konyak, likörök, szardínia halkonzervek (huspiké) szalámi, Ementáli sajt, összes létező csokoládé és cukorkaárúk, gyógyborok, borovicska, kakao, füge, malagaszőlő és déligyümölcsök rendelkezésére állanak. Az eladás nagyban és kicsinyben lesz kiszolgálva. Kitűnő zamatu kész kávé cukorral együtt kilója 5-40 korona.

SZINHÁZ

APOLLÓ mozgó- színház	Szerda
	A Liliom kisasszony egy királyné legendája 4 felv.
Előadások kezdete: Szombaton, vasárnap és ünnepnapon 8 órakor és hétköznapokon fél 7-kor.	

TANÜGY

Értesítők.

A kir. kath. tanítóképző értesítője. A nagyváradi kir. kath. tanítóképzőből a tavaly bevonult 3 tanáron kívül katoná lett Neworáll István is. A tanulók közül tizenhárom ragadtak fegyvert a hazai védelmére. Az intézetnek 65 növendéke volt az elmúlt tanévben, akik közül 47 tett vizsgálatot. Erettségi vizsgálatot négyen tettek. A katonai tanítójelöltek tanfolyamára heten jelentkeztek, de csak hatan vettek benne részt, akik mindannyian képesítették.

A ref. tanítóképző intézet értesítője. Az értesítő megemlékezik az intézet igazgató tanácsának alelnökének, Bary Józsefnek elhunytáról. Az intézetnek volt 138 rendes és 27 magántanulója. A képesítő vizsgálaton 34-en vettek részt.

A m. kir. állami fa- és fémipari szakiskola értesítője. Az intézet tanárai közül négyen teljesítettek katonai szolgálatot. A faipari szakon 20, a fémipari szakon 55 tanuló vett részt, még pedig kielégítő eredménnyel. A tanulók igen sok munkadarabot készítettek a fa és fémipari műhelyekben. A faipari műhely: 2833 K 21 fillér értékű anyagból 4522 K 33 fillér értékű munkát, a fémipari műhely 3101 K 96 fillér értékű anyagból 4568 K 55 fillér értékű munkát készített.

KÖZGAZDASÁG

A „Berlini Viktoria.”

Ha ennek a nagy intézetnek mult évi igazán háborus beszámolóját olvassuk, lehetetlen elzárkózni azon érzés alól, amelyet ennek a mérlegnek, illetve igazgatósági jelentésnek minden sora előidéz. A hatalmas számokból, melyeket a társaság elnök tár, nemcsak egy jól szervezett életbiztosító társaság díszes sikereit kell megállapítanunk, de kifejezésre jut a „Viktoria” jelentőségében az egész németbirodalomnak esoríthatatlan gazdasági ereje, imponáns és erőteljes volta, amelyet semminemű földi eső megrázkódtatni nem bír. A „Viktoria” mérlege már azért is nagy figyelmet érdemel, mert eltérőleg a magyar és osztrák biztosító társaságok sopánkodó, jajgató, kéztördelő jelentéseitől, a társaság bátran és büszkén mondja, hogy az üzleteredmény kitűnő, a díj és kamat bevétel kielégítő s dacára a társaság személyzetének és ügynöki hálózatának fogyatkozására, az intézet rendületlenül áll s büszkén és örömmel teljesíti az életbiztosítás hivatását. Ezeknek a bátor és bátorító szavaknak visszhangot ad az egész mérleg, az üzleti számadás minden sora és ha a „Viktoria” jelentéséből a Németbirodalom gazdasági viszonyára következtetünk, megnyugvással kell néznünk a háboru további hatásai elő is

Van még valami, ami a „Viktoria” mérlegében szinte imponánsan megragadja a lelket, a társaság bejelentése, hogy az intézet tisztikarából 5302-en vonultak be, ezek közül 331-et vitészségükért kitüntettek. Fájdalmasan jelentik azonban azt is, hogy ebből a hat zászlóaljra kitevő harcos tisztikarból majdnem 300-an el is estek, akiknek nevét és jegyzékét az igazgatóság örök emlékül hat sűrűn telenyomtatott oldalon, jelentésének legelején örökíti meg. Ezek között az örök emlékeztető harcosok között mintegy 15 magyar fiut és tisztviselőt is találunk s a szép és szomorú jegyzék is

magyar névvel, magyar vérell kezdődik, Aczél Béla nevével. Valóban a társaság nemcsak pénzügyi erejével szolgálja csodálatraméltan a nagy német nemzet ügyét, de tisztviselőit is oly számban küldte a zászlók alá, amelyre talán nincs példa még a világon. A „Viktoria” büszke lehet 5300 katonájára.

Áttérve az üzleti jelentésre, megállapíthatjuk, hogy a társaság tiszta nyeresége 358 millió márkát tesz ki, azonkívül, hogy a mult évi díjbevételekből külön kerek hat millió márkát hasítottak ki az általános háborus károk tartalékára, 34 millió márkát helyeztek tartalékba a társaság szervezetének újból való felépítése céljából, úgy hogy ezek figyelembevételével az üzleti fölösleg 45 millió márká körül jár. Nem lehet tehát szó többé arról, hogy a háboru bármely mértékben befolyásolhatná vagy megrendíthetné a „Viktoria” üzletét, mert hiszen erre még zavarólag sem hat.

Az életbiztosítási osztályban (nagy élet) 205 millió márkát juttatnak a biztosított felek osztalékául, majdnem 13 millió márkát kaptak a népbiztosítási osztály részesei, sőt a baleset, szavatosság és szállítvány biztosítási osztálynál is igen jelentékeny visszatérítések várhatók. A biztosított felek nyereségy részeseisége folyton növekedvén az összes ágazatokban tartalékolt, csupán a felek nyereségy osztalékát szolgáló fedezetek eddig kerek 201 millió márkára rugnak. Ezzel együtt a „Viktoria” összes vagyona a mult év végén 1161 millió márkát ért el s még a háboru dacára is 638 millió márkával gyarapodott.

Hogy az intézet mily óriási mértékben szolgálja a német pénz és hitel ügyet; bizonyossága, hogy még a háboru alatt is folyósított jelzálog kölcsönöket s az intézet mai jelzálog állománya 884 millió márkát tesz ki, tehát többet, mint bármelyik ily aranyu jelzálog intézet üzleti forgalma. A társaság értékpapir állománya meghaladja a 104 millió márkát, amelyből 58 millió márká van hadikölcsönökbe fektetve s ez az állomány a mult évben majdnem 39 millió márkával gyarapodott. Az intézet ügynöki hálózata annakidején a német hadikölcsönök felvevő és jegyző helyei is voltak s maga a „Viktoria” szervezete 216 millió márkát gyűjtött a német hadikölcsönökből.

A biztosítási állomány a rendes életbiztosításban a mult évben 1560 millió márkára rugott s a hadikölcsönök fejében kifizetett esedékségek és járandóságok, folyó év elejéig 158 millió márkát igényelték. A népbiztosítási állomány 3544.935 kötványból állott 770 millió márká tőkéről s a társaság tavaly a háboru dacára is 136526 kötvényt állított ki 36 millió márká tőkéről. Az élet és népbiztosítások üzlet állománya a három és fél millió kötvénynél 2322 millió márká tőkét tesz ki. A baleset és szavatossági osztály, mely legtöbbet szenvedett a háboru alatt, 13 millió márká díjbevételért el s mindezek összegzésével a Berlini Viktoria mult évi díj, illeték és kamat bevétele összesen meghaladta a 197 millió márkát.

Legujabb táviratok.

Olaszország katasztrófája Lybiában.

Bern, aug 1. A Corriere della Sera tripoliszi levelezője beszámol az olaszok ottani helyzetéről. Bevezetőképpen megemlíti a tudósítót, hogy az angolok 1914 őszén sőt még 1915 tavaszán is támogatták a szenussziakat Olaszország ellen. Később ezért a hibájukért keserűen megbűnhődtek, a midőn a szenussziak az angolok ellen is fordultak. A tripoliszi fölkelők támadásai ka-

tasztrófával végződtek Olaszországra nézve. Az olaszok 4000 főnyi bennszülött aszkarival és saját csapatokkal támadást intéztek a fölkelők kasr-fuhadii tábora ellen. Ez a csata az olaszok teljes vereségével végződött úgy, hogy a győzelmes fölkelők egészen a tengerpartig üldözték őket.

A csata következménye az lett, hogy a misuratai, beniulidi, tarhunai és selitteni olasz helyőrségeket körülzárták és az olaszok hosszabb ellenállás után kénytelenek voltak megadni magukat. A tarhunai helyőrség utolsó kirohanása is igen gyászosan végződött az olaszokra nézve.

A cikk azzal végződött, hogy az olaszok most már csak Tripolisz városát, Homszt és Zaurát birtokolják. Tripoliszt 38 kilométer hosszú drótkerítéssel vették körül, azonkívül lövészárkokkal védelmezik az esetleges támadások ellen. Komsz körül hasonló védeberendezéseket végeztek.

A szerkesztésért felelősen felelős.

Dr. PAPP KÁROLY.

A Katholikus Nővédelmi Hivatal

által (Teleky-utca 13. telefon 5-39 szám)

AJÁNLKOZNAK: Nevelő-, társalkodó-, ápoló- és házvezetőnők; főzőnők kórház-, vendéglő-, intézet vagy pap-házhoz; felsőruha varrásra műhely vagy magánházhhoz; fehérnemű himzés és javításra; leányok üzleti kiszolgálására; házmesternők; házhoz járók, mosás-, vasalás-, takarítás- és egyéb napszámra; gyermek mellé, szobalány és mindeneknek.

Egy urileány, ki beszél németül és franciául olvállal nőket és gyermekeket tanításra.

KERESNEK: Főzőnőt-, takarítónőt- és házmesternőt.

Bármilyen csekély adományt is köszönettel elfogad s mindenre nézve felvilágosítást nyújt a nővédelmi hivatal.

Hivatalos órák vasár- és ünnepnap kivételével:

hétfő, szerda, péntek délelőtt 9-12-ig,

kedd, csütörtök, szombat d. u. 3-5-ig.

5.

Elsőrendű jégszekrények olcsó árban beszerezhetők

**Andrényi Károly és Fianál
Nagyvárad.**

EMIR arcmosó

legtökéletesebb készítmény bőrhámlás és sörny; továbbá izzadó-, fényes, zsíros-, atkás (mitesseres) arcra. Ha naponta többször az arcunkat EMIR-rel bedörzsöljük, az arc rögtön csodás szép lesz, mintha valami mesés lehetfinomságu harmattal lenne bevonva. Óvakodjunk értéktelen utánzatoktól, mert csak az EMIR névvel ellátott eredeti üvegekért vállal felelőséget a készítő.

Egy üveg ára 1 korona 50 fillér.

Alabástrom szappan

legfinomabb illatu és legjobb minőségű pipere szappan, mert teljesen tiszta növényi zsírokból van összeállítva, kitűnően habzik és teljesen lugmentes. Pompás illatánál fogva a legelőkelőbb körökben is általánosan el van terjedve.

Egy darab ára 1 kor. 60 fillér.

Ha szeplőjétől meg akar szabadulni, ha tiszta fehér arcot öhaj, úgy használjon

Alabástrom- arckenőcsöt

Egy téglly ára 1 kor. 20 fillér.

vidéki megrendeléseket azonnal szállítók és 6 korona értékűek költség-mentesen lesznek szállítva.

Fenti szerek kaphatók: a készítő

NÉMETH PÁL gyógyszerész

Arany Kereszt gyógytára, chemiai és cosmetikai laboratoriumában Szent László-tér, a Városháza mellett.

Fenti szerek valódi minőségben beszerezhetők még Csanda Endre Rákóczi gyógyszerárában Szacsavay-utca, a Vadász drogériában, és Farkas István Apolló drogériájában.

Tanulóleány

fizetéssel felvétetik a Szent László-nyomda r.-t.-nál Szilágyi Dezső-utca 5. szám.

Az Erzsébetligeten lévő

4 ujj földszintes

házban két és három szobás lakások kiadó, (Püspöki residenciamellett)

Értekezni lehet a 3. épületben lakó házmesternél, vagy Incze irodában Bémer-tér 3.

IZSÁK LIDIA

elsőrendű tűzőszalon

Nagyvárad,

Nagy Sándor-u. 1.

Park-szálloda

életében.

Fűzőket a legelső divat szerint 2 óra alatt elkészítünk, kész fűzőkben egyenes tartók, melltartók és baskótökbben nagy választék. Fűzőket választás végett vidékre is küldünk, tisztításokat és javításokat pontosan elkészítünk. Szigligeti színház művészneinek egyedüli szállítója.

Telefon : 11-53.

Jótállás

eredményért

a biztos

Törvényesen védve.

Reitter Oszkár nagybecskereki ny. főkapitány és fajbaromfi-tenyésztőnek nagyszerű találmánya a

„Patkánin“

patkányirtó szer, (nem mérge) mely emberre és házi állatokra nem ártalmas és fölülmul minden más irtószer.

1 doboz ára 2 korona,

mely elegendő körülbelül 60 patkány kiirtásához. — Minden adaghoz használati utasítás van mellékelve. A biztos eredményért jótállás. Ismertető prospektust, melyben le van írva, hogy különféle gazdaságban hány adag használandó. Kérésére ingyen küld a Patkánin gyár vezetősége Nagybecskereken.

Janky Antal Utóda

(Cégtulajdonos Csatóry József.)

A legrégebbi fűszerüzlet Nagyváradon.

A mai viszonyok közt való nehéz beszerzési viszonyok dacára mindentől teljes raktárkészletet tart

6. szám.

Valódi

aszfalt fedéllemez

és jó minőségű

kátránypapír

kapható

Andrényi Károly és Fiaival.

Bérleti hirdetés.

Azonnal kiadó a következő helyiségek:

I. Egy szoba, konyha, kamarából álló I. emeleti udvari lakás a Színház-utca 4. sz. házban.

II. Két szoba, konyha, kamarából álló negyedik emeleti udvari lakás a „Fekete Sas” palotában. (Lift.)

III. Három szoba, konyha, kamarából álló I. emeleti utcai lakás a „Zöldfa” épületben.

IV. Öt szoba, konyha, kamara, fürdőszoba, cselédszobából álló II. emeleti erkélyes utcai lakás a „Fekete Sas” palotában. (Lift.)

V. Butorozott egy és kétágyas utcai és udvari szobák a „Zöldfa” épület I. emeletén.

VI. Egy-egy üzlethelyiség a „Sas” és „Zöldfa” passagében.

VII. Beraktározásra alkalmas raktárak és pincék a „Zölfa” épületben.

Közelebbi felvilágosítással szolgál az „Ingatlan Bérő” részvénytársaság bérleti irodája, Sas-passage 24. számú lépcső. (Telefon 14-00.)